

1. Українська мова та література

Шестакова С.О.,

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри державно-правових дисциплін

та українознавства

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

СТАНДАРТИЗОВАНІ МОДЕЛІ НІКОНІМІВ

Динамічний технічний розвиток сучасного суспільства, зміни в соціально-культурному житті та інтенсивна глобалізація зумовлюють постійне розширення меж ономастичного простору через появу нових об'єктів ономастики. У ХХІ столітті таким об'єктом стала Інтернет-комунікація, яка відрізняється унікальними, порівняно з відомими видами спілкування, особливостями та можливостями.

Так, В. І. Супрун говорить про те, що "з появою віртуального простору Інтернету багато чого змінилося в комунікативних можливостях і задоволенні комунікативних потреб людини. З'явилися невичерпні й постійно поповнювані обсяги інформації, які можуть бути передані в короткий час і пропущені через різноманітні й багатоцільові пошукові системи.... Власними іменами пронизані всі тексти, іменами є назви елементів і одиниць, які функціонують усередині мережі" [1, с. 55]. Слід зазначити, що у світі нарахували понад 4 млрд інтернет-користувачів.... В Україні, за даними дослідження, станом на 2018 рік налічувалося 25,6 мільйонів інтернет-користувачів, що складає 58% всього населення (дані сайту <https://hromadske.ua/posts/u-2018-internet-koristuvachiv-stalo-4-mlrd-z-nih-ponad-3-mlrd-koristuyutsya-socmerezhami-doslidzhennya>). Зрозуміло, що логічно припустити існування як мінімум 25,6 мільйонів (а реально значно більшу кількість) комп'ютерних імен.

З огляду на це вважаємо за необхідне підтримати думку дослідників, які пропонують запровадити в науці термін «віртуальна ономастика», розуміючи під ним особливий напрям ономастичних досліджень, що вивчає сукупність власних назв, які існують у віртуальній реальності [2, с. 28].

Згідно з даними науковців у галузі ономастики [3, с. 141.], до віртуального ономастикону належать різні класи імен, зокрема це комп'ютероніми – власні назви об'єктів комп'ютерного буття, що поділяються на: файлоніми – назви файлів, софтоніми – назви програм, віртуалміфоніми – назви об'єктів віртуального світу комп'ютерної гри та інтернетоніми – назви інтернетівських об'єктів, які включають в себе сайтоніми – назви сайтів, ніконіми – онлайн-псевдоніми користувачів та епістулоніми – адреси електронних поштових скриньок. Крім того, вчені вказують на існування значної кількості онімів, пов'язаних із назвами компаній, організацій, обладнання, приладів тощо.

Предметом нашого дослідження є структурно-семантичні особливості найменувань адрес електронних поштових скриньок.

У різних джерелах знаходимо такі терміни для позначення досліджуваного поняття: «епістулонім», «ніконім», «нік», «нікнейм», «мережеве ім'я», «віртуальна власна назва», «віртонім», «комп'ютерне ім'я», «юзернік» тощо. Вважаємо найбільш доцільним для найменувань користувачів інтернет-мережі термін «ніконім», утворений із двох коренів: англ. *nick* і др.-грец. *ὄνομα* за традиційною для ономастики моделлю (антропонім, топонім, ергонім, прагмонім тощо). Під цим терміном пропонуємо розуміти як віртуальні імена користувачів мережі, необхідні для подальшого функціонування в системі, так і перші частини адрес електронних поштових скриньок (до знака @), потрібні для реєстрації в мережі.

Питаннями класифікації ніконімів, особливостями їх функціонування в мережі Інтернет, а також способами їх творення займалися такі дослідники, як Т. В. Анікіна, Д. Т. Авчєєва, В. І. Супрун, М. Ю. Карпенко, Є. О. Сазонова, Г. В. Ходоренко, К. В. Овчарова, М. Л. Якуніна й інші.

З технічного погляду будь-яке комп'ютерне ім'я являє собою неповторну послідовність символів (літер, цифр, графічних знаків). Під час реєстрації віртуального імені користувач одержує відмову в доступі, якщо в даній системі вже зареєстрований користувач із таким же комп'ютерним іменем. Таким чином, у межах одного віртуального середовища спілкування не може бути абсолютно однакових імен.

Як відомо, ім'я електронної пошти складається з двох частин: першу користувач створює особисто (автономіація), а друга – це назва сервісу, на якому реєструється скринька. Перша частина адреси електронної пошти, тобто інтернет-ім'я, яке пишеться перед назвою домена в адресі електронної скриньки, виконує функцію ідентифікатора особи, тобто є "обличчям" людини в Інтернеті" [4, с. 5].

Під час створення ніконіма номінатор може обрати власне ім'я, прізвище в будь-яких варіаціях, або використовувати вигадане, часто зовсім немотивоване найменування. Не можна не погодитися з М. Л. Якуніною, яка зауважує, що на вибір комунікантом ніконіма впливає низка екстралінгвістичних факторів: рівень загальної культури автора, його соціальний стан, сфера професійної діяльності й пізнавальних інтересів, вік, національність, гендерна належність і т.д." [5, с. 219].

Здійснений нами аналіз ніконімів працівників закладів вищої освіти (зокрема Сумського НАУ) дозволив констатувати, що у 96 % випадків ніконім являє собою повне або часткове дублювання антропоніма користувача, написаний із урахуванням технічних особливостей ресурсу на латиниці.

Під час опитування респондентів із метою виявлення мотивів номінації з'ясувалося, що останні мотивують вибір прямим зв'язком віртуального найменування з самими собою: oleg-rogoenko@i.ua (Олег Роговенко), tridel@ukr.net (Тетяна Рідель), vitaliya.kunda@gmail.com (Віталія Кунда), kharchenko-inna@ukr.net (Харченко Інна), oshkodorova@ukr.net (Марина Ошкодьорова), nikolai.yasynok@yandex.ua (Микола Ясинок). Слід зазначити, що оскільки система виключає можливість реєстрації абсолютно ідентичних імен, то користувачі використовують для створення ніконімів різні модифікації своїх імен: valentina_tsurkan.27@mail.ru (Валентина Цуркан), tridel@ukr.net (Тетяна Рідель), tagoncharenko0228@gmail.com (Тетяна Гончаренко), tkachenkovita85@gmail.com (Ткаченко Віта), yana.yurchenko2009@gmail.com (Яна Юрченко), zapara2007@ukr.net (Запара Світлана), svagadzhanova@gmail.com (Агаджанова Світлана), yurkot@ukr.net (Юрій Котвяковський) тощо.

Значно меншу частину проаналізованих ніконімів представників даної професійної групи (4%) складають назви з прихованим мотиваційним компонентом, які здаються незрозумілими і беззмістовними:

qwerty657623@gmail.com (Шевель Анжеліка) – перші 6 літер верхнього рядка клавіатури, trussia@ukr.net (Пікулицька Людмила), lippe75@mail.ru (Канкаш Галина), legalstep@ukr.net (Валентина Нежевело).

Таким чином, аналіз ніконімів зазначеної професійної групи дозволяє стверджувати, що загальною тенденцією під час вибору користувачами найменувань адрес електронної поштової скриньки є використання автонімів (власне ім'я і прізвище), тобто семантично мотивованих, змістовних, «зрозумілих» найменувань, які дозволяють ідентифікувати особу користувача. Основними чинниками, які впливають на вибір назви, є функції, які їй належить виконувати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Супрун В. И. Развитие ономастического пространства Интернета. *Ономастика Поволжья*: матер. IX Междунар. Конф. по ономастике Поволжья. Москва, 2004. С. 53-58.

2. Луговая Е. А. Топоним виртуального пространства как культурно-историческая категория (на материале эпопеи Дж. Р. Р. Толкиена «Властелин Колец») : дис. канд. филол. наук : (10.02.19). Ставрополь, 2006. 220 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/2612118/> (дата звернення 14.01.2020).

3. Карпенко м.ю. Словотвір англомовних сайтонімів. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Сер: Мовознавство. 1(27) 2017. С.141-146. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/8362/1/Karpenko.pdf> (дата звернення 14.01.2020)

4. Ахренова Н.А. Лингвистические особенности сетевых имен. *Вестник Челябинского государственного университета*. 2009. № 34 (172). Филология. Искусствоведение. Вып. 36. С. 5–10. URL: <file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/lingvisticheskie-osobennosti-setev-h-imen.pdf>. (дата звернення 14.01.2020).

5. Якунина М.Л. Особенность интернет-дискурса: никнейм. *Филологические науки*. Вопросы теории и практики. № 3 (21) 2013. Ч. 2 С. 218-221. URL: <http://www.gramota.net/materials/2/2013/3-2/59.html> (дата звернения 14.01.2020).